

Salt, guld, sedlar, cybercash. Vad är pengar egentligen?

Niina Nissilä

Institutionen för nordiska språk

Vasa universitet

Artikkelissani tutkin käsitettä 'raha' eri näkökulmista. Aluksi selostan, millä tavoin 'rahan' käsite on osana oman väitöskirjani tutkimusaineiston käsitteitä. Sitten lähestyn 'rahan' käsitettä kielellisten metaforien kautta ja esittelen 'rahan' käsitteelle annettuja määritelmiä. 'Rahan' määritelmät perustuvat sekä arki- että erikoisalaviestinnässä useimmiten sen muotoon tai funktioon. 'Rahan' käsite on varsin yksiselitteinen niin arki- kuin erikoisalaviestinnässäkin. Artikkelissani kerron millainen on arkipäiväinen käsityksemme 'rahasta' ja millaisia teorioita 'rahan' olemassaoloon, määrään ja muotoon liittyy. Lopuksi kerron lyhyesti miten 'rahan' käsitettä on selitetty filosofisesti.

Nyckelord: 'pengar', terminologi, redovisning

1 Inledning

I min artikel närmar jag mig begreppet 'pengar' ur olika synvinklar med terminologisk begreppsanalys som metod. Först förklarar jag varför det har blivit aktuellt i min forskning att redogöra för begreppet 'pengar'. Sedan närmar jag mig begreppet ur språkets synvinkel, ser på hur begreppet definieras och diskuterar det vardagliga vetandet om 'pengar'. Till slut ger jag en kort översikt över de teoretiska och filosofiska uppfattningarna om begreppet 'pengar'.

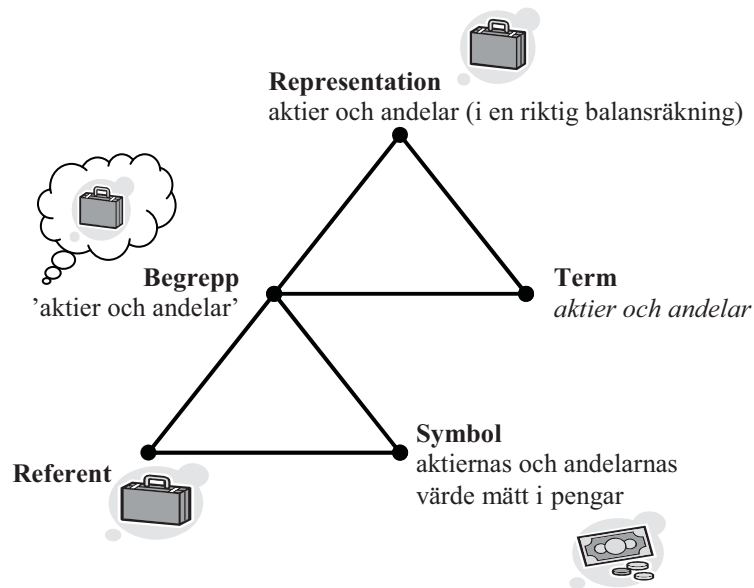
Jag skriver en doktorsavhandling om balansräkningens begrepp och termer i svenskan ur en kronologisk synvinkel. Som material har jag tio svenskspråkiga balansräkningar från Sverige och Finland från tre olika tidpunkter, 1997, 1999 och 2004. Syftet med den här artikeln är att förklara begreppet 'pengar', d.v.s. redogöra för vad måttet för värdesättning är. Begreppet 'pengar' är central i all ekonomi. Man värdesätter olika typer av referenter i balansräkning med ett mått vars existens är vardag för oss alla men vars väsen få av oss egentligen har analyserat.

Redovisningens syfte är att bjuda på sådan information om redovisningsenhetens ekonomiska ställning och resultat som kan användas vid ekonomiskt beslutsfattande (Nilsson 2002: 16, 25f.). Om man accepterar redovisningens syfte att informera, borde

man även kunna acceptera de grundval som man har för att skapa informationen (Nilsson 2002: 27). Dessa grundval kan ses som redovisningens postulat som gäller redovisningens uppläggning. Enligt Nilsson (2002: 25) kan postulaten egentligen inte vetenskapligt bevisas, men de förutsätts gälla som tyst kunskap inom facket. Grundtanken är att den ekonomiska informationen kräver tidsbunden mätning av resurser, och den här mätningen blir möjlig när postulaten är uppfyllda. Nilsson (2002: 27f.) räknar upp fyra postulat, d.v.s. *redovisningsenhet, mätenhet, avgränsad mätperiod* samt antagandet om *företagets fortlevnad* (going concern). Ett av postulaten, den relativt stabila mätenhet är temat för min artikel. I vår tid är mätenheten landets officiella valuta (Nilsson 2002: 28), 'pengar'.

Alla begrepp inom balansräkning som utgör mitt empiriska forskningsmaterial från företagen har 'värde i pengar' som gemensamt kännetecken. Förenklat betyder detta att när man i redovisning syftar på begreppet 'maskiner', syftar man, förutom på de konkreta referenterna, också på det värde i pengar som maskiner har. Värdet räknas enligt vissa regler, som är specifika för redovisning och som enbart experter i företagets produktion och ekonomi klarar av att tillämpa. Figur 1 illustrerar varför begreppet 'pengar' är så betydelsefullt för balansräkningens begrepp. Figuren baserar sig på Odgens och Richards semiotiska triangel (se t.ex. Laurén, Myking & Picht 1997: 77f.), där begrepp är en mental föreställning av referenten och term en avtalsmässig symbol för begreppet. Jag har utvidgad modellen med en ytterligare triangel för att illustrera olika lager av verklighet hos balansräkningens begrepp¹.

I figuren tas begreppet 'aktier och andelar' som exempel. De två trianglarna illustrerar två lager av verklighet. Den nedre representerar redovisningens regelverk, den fackspecifika metodiken som möjliggör att fenomenet eller referenten som "aktier och andelar" existerar. Begreppet 'aktier och andelar' är i den nedre triangeln en mental föreställning om fenomenet (referenten) "aktier och andelar" och symbolen pengar representerar möjligheten att mäta dess värde. På samma sätt uppstår redovisningens begrepp 'byggnader' och 'skulder' o.s.v. Målet med den nedre triangeln i figuren är att illustrera verkligheten, återge på vilket sätt objekten eller fenomenen kan åter bli materialiserade i form av pengar.

Figur 1. Den dubbla begreppstriangeln för begreppet 'aktier och andelar'.

Den övre triangeln representerar tillämpandet av den verklighet som redovisningens regelverk (den nedre triangeln utgör). Begreppet 'aktier och andelar' har i ett företags balansräkning en referent, som är en representation av begreppet, d.v.s. ett individuellt begrepp 'aktier och andelar' hos ett visst bolag vid en viss tidpunkt. Begreppet betecknas på språklig nivå med termen *aktier och andelar* (se den övre triangeln i figuren). Termen *aktier och andelar* är inte ensam relevant information i en balansräkning, utan är betydelsefull bara tillsammans med den efterföljande siffran. Aktiernas och andelarnas värde får en symbol, som består av 'aktiernas och andelarnas' värde mätt i 'pengar' och det språkliga tecknet (termen). På det här sättet kan samma begrepp 'aktier och andelar' ha två slags referenter: den fackinterna överenskommelsen om att aktier och andelar är en form av ett företags förmögenhet (illustreras av den nedre triangeln) och den realiserade tillämpningen av regeln, riktiga aktier och andelar hos ett bolag (illustreras av den övre triangeln). Den övre triangeln syftar på det konkreta, d.v.s. tillämpning av regler som realiserar i balansräkningen och som markeras med hjälp av språket. Den nedre triangeln representerar fackintern kunskap om begreppet och existensen av

symbolvärdet 'pengar'. Redovisning ser begreppet 'pengar' främst ur en måtenhets synvinkel.

2 Språkliga metaforer vid 'pengar'

Begreppet 'pengar' är mycket relevant med tanke på vardagen, eftersom pengar har en påverkan på nästan alla livsområden. Olika språk har således skapat en mängd ordspråk och metaforer som syftar på 'pengar'. (Hundt 2006: 315). Man får intressanta svar, när man med hjälp av språkanvändning söker svar på frågan vad pengar är och vilka egenskaper pengar har.

Allmänspråklig ordbok *Svenskt språkbruk* räknar upp några karakteristika som begreppet får i allmänspråket. Enligt ordboken *Svenskt språkbruk* (2003) kan pengar bland annat vara *jämna, friska, snabba, svarta, öronmärkta, grova* eller *stora*. Även *tid är pengar*. Man kan behandla pengar med vatten:

man kan *sätta pengar i blöt* (när man satsar pengar på något),
man kan *tvätta pengar* (för att få in olagligt tjänade pengar på marknaden) eller
man kan *slänga pengar i sjön* (lägga ut pengar i onödan).

Det märkvärdiga är att pengar kan även själva bete sig som vatten, ty man kan

bada i pengar (om man har ett visst ekonomiskt utrymme) och för någon kan
pengarna rinna mellan fingrarna (om man är slösaktig). (*Svenskt språkbruk* 2003.)

Pengar tycks ha en egenskap att kunna "klä" den som har dem, eftersom man kan fråga sin kollega om han *har pengar på sig* när man själv har glömt sin plånbok hemma (*Svenskt språkbruk* 2003). Är man helt utan pengar känner man sig *bar, ren, naken* eller *öken* (Kotsinas 1998: 322).

Pengar har egenskaper som kan observeras med olika sinnen: *pengarna kan bränna i fickan* (om man är mycket frestad att handla upp de man har), men *pengar luktar inte* (åtminstone inte om man är beredd att tjäna dem till varje pris). Tjänar man mycket pengar, så kan det kännas som att man *tjänar pengar som gräs*, men måste man arbeta riktigt mycket för det, så kan det blir *surt förvärvade pengar*. (*Svenskt språkbruk* 2003.)

En tysk ”Wirtschaftslinguistiker” Markus Hundt har undersökt begreppet ’pengar’ mångsidigt ur flera synvinklar. Han har i sina studier konstaterat, att de språkliga uttrycken som gäller begreppet ’pengar’ är överraskande stabila (Hundt 2006: 324). Han menar att de flesta metaforer som handlar om begreppet ’pengar’ kan placeras i en kategorisering med fyra huvudklasser:

- 1) levande varelser,
- 2) mekanik,
- 3) handling och
- 4) rum (=geometrisk placering).

Som en levande varelse kan pengar t.ex. *växa* och vara *friska* eller *sjuka*. Som ett mekaniskt objekt likställs pengar gärna med en *container*. Därtill hör till pengarnas egenskaper *styrka* och *viskositet*, men även *balans*. I handlingssammanhang kan pengar bland annat *dra*, *stöta*, *ge* och *ta*. Pengarnas rumsliga placering sker ofta *över* eller *under* en gräns, eller *utanför* eller *innanför* gränsen. Pengar kan finnas till *höger* eller *vänster*, eller ligga *centralt* versus *perifert* (Hundt 2006: 335).

3 Vad är pengar? – Definitioner på begreppet ’pengar’

Stora svenska ordboken (1996) definierar *peng* som ”mynt eller sedel... ofta mera med tanke på värdet än på det konkreta betalningsmedlet”. Även *Das Lexikon rund ums Geld* (Goyke 2001: 147) tar den första utgångspunkten för definitionen i de former som pengar har i den moderna nationalekonomin: att det först och främst är sedlar och mynt, kontanter. Goyke gör en skillnad till *Buchgeld*, som används i den osynliga betalningsrörelsen från konto till konto (ibid).

The Penguin Dictionary of Economics (2003) definierar ”money” som ”something that is widely accepted in payment of goods and services and in settling debts”. Ordboken påpekar att den nutida pengens uppgift är att fungera som försäkring om att den kan bytas till annat som har värde. Det är således fråga om ett starkt samhälleligt och individuellt förtroende för en försäkring.

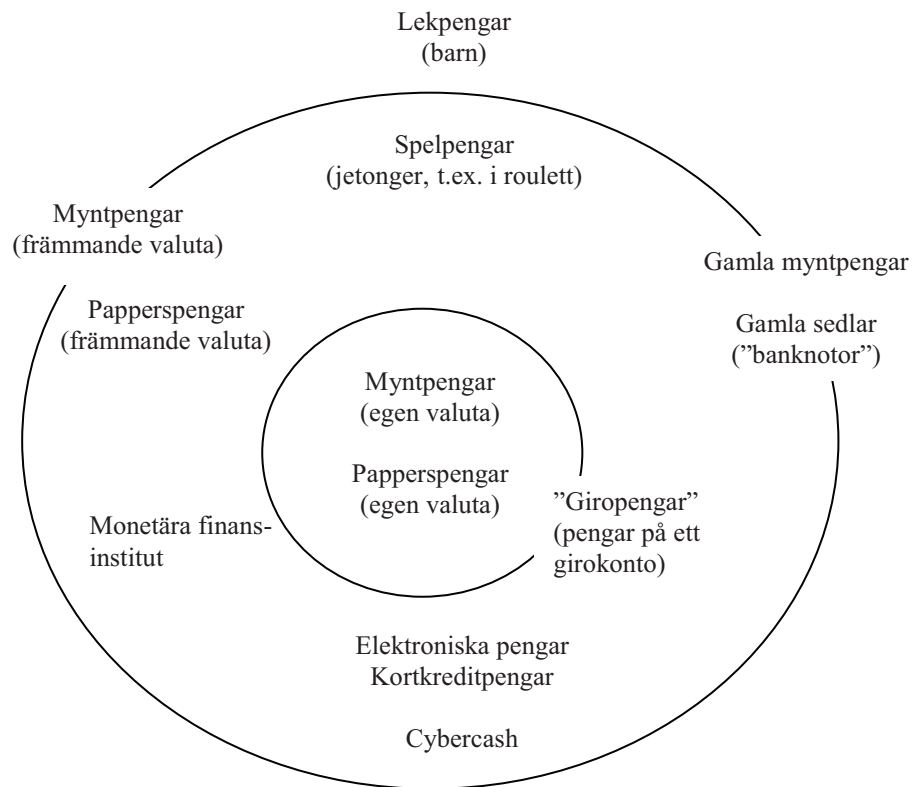
Försöken att definiera begreppet ’pengar’ leder oftast till en innehållsdefinition, eftersom det går att nämna hur pengar används (funktion) och att nämna de viktigaste

kännetecknen. Historiskt sett är det konventionellt vad som kan fungera som 'pengar'. (Hundt 2006: 322.) Vi finländare känner till att "raha" ursprungligen har betytt ekorskin. Även *salt* har kunnat användas som pengar, likaså *tobak*. Samhällen som inte har någon arbetsfördelning har inte någon användning för 'pengar', eftersom pengar har inte har någon ekonomisk funktion i ett sådant samhälle (Goyke (2001: 147). De primitiva samhällena har skött all handel genom att byta varor och tjänster. 'Pengar' blir behövliga först när man måste bestämma sig för i vilket förhållande vara A kan bytas mot vara B.

Pengarnas historia visar först och främst på en utveckling från det konkreta till det abstrakta. I sin mest konkreta form har pengarna varit mynt av ädelmetall, så att pengar själva har haft det värde de står för. Searle (1997: 55) menar att pengarnas utveckling har skett i faser: först har det varit "varupengar", som har själv haft det värde det står för, oftast guld eller andra ädelmetaller. Därefter har man övergått till "kvittopengar", d.v.s. pappersbitar som har varit värdefulla skuldsedlar som har kunnat växlas och bytas mot substansen, t.ex. guld. Efter en lång utvecklingsperiod har man gått över till "papperspengar", d.v.s. till pappersbitar vars värde som pengar förklaras av någon officiell myndighet, t.ex. regering eller centralbank. (ibid.) Nutidens mynt och sedlar är inte värdefulla i sig, utan det är deras symboliska värde, det att de accepteras som pengar som gör dem till pengar. Begreppet 'pengar' har således genomgått en stor begreppslig utveckling fram till de abstrakta penningformerna idag såsom "kontopengar" och cybercash, som visar sig bara som siffror. Hundt (2006: 348) menar att 'pengarnas' begreppsliga utveckling knappast har slutat ännu, varken i fråga om pengarnas form eller i fråga om deras begreppsliga innehåll.

4 Den vardagliga uppfattningen om 'pengar'

Hundt (2006: 318) har utarbetat en figur (se figur 2 nedan), där han redogör för en vardaglig uppfattning om begreppet 'pengar'. Denna uppfattning präglas starkt av pengarnas funktion som betalningsmedel och de olika former som pengar kan ha för att kunna användas som betalningsmedel.

Figur 2. Vardaglig uppfattning om begreppet 'pengar' (Hundt 2006: 318).

Mitterst i figuren finns det som vi klarast uppfattar som pengar, d.v.s. mynt- och papperspengar som är vår egen valuta. Näst intill faller de former av pengar som förvaltas av penninginstitut, såsom giropengar, elektroniska pengar som man kan ladda på ett kort och kortkreditpengar samt sedlar i främmande valuta. Vid gränsen till den yttre cirkelns periferi finns spelpengar, jetonger som används t.ex. i roulett. De har ett värde som är mätbart i vardagspengar, men som kan användas som betalningsmedel bara inom en viss begränsad kontext. Nästan utanför den yttre cirkeln faller myntpengar i främmande valuta, samt gamla mynt och sedlar. De har dock ett värde, men är inte värdefulla i sig i vardaglig kontext. Utanför den yttre cirkeln faller lek- och spelpengar som används av barn. Förfalskade pengar, som inte finns i figuren, är speciella på det sättet att om man lyckas använda dem som pengar, hamnar de mitt i figuren, men om det inte går, hamnar de utanför cirkelarna.

5 'Pengar' teoretiskt

Hundt menar att 'pengar' är ett entydigt begrepp i vardaglig och institutionell kommunikation. I båda sammanhangen ges 'pengar' gärna en funktionell förklaring, så att 'pengar' är det som kan fylla vissa bestämda funktioner som 'pengar' anses ha. (Hundt 1995: 120.) Även Searle (1997: 60) betonar att pengarnas statusfunktion (att X kan räknas som Y i kontext C) måste erkännas och accepteras kollektivt för att funktionen skall kunna fullgöras. Begreppets intension kan tänkas bestå av de olika funktioner som 'pengar' används för, och dess extension kan tänkas bestå av de olika konkreta penningformerna (sedlar, mynt osv., se figur 2) (Hundt 2006: 320).

Pengar har enligt Goyke (2001: 147) tre funktioner. För det första fungerar pengar som mått för värde vid byte av varor och tjänster, de är m.a.o. en måtenhet. För det andra används pengar som betalningsmedel vid byte av varor, tjänster och andra nyttigheter. Den tredje funktionen är att bevara förmögenhetens värde, vilket gör pengar till en form av förmögenhet. Pengarnas roll som bytesmedel, betalningsmedel och förmögenhetsmedel är förmedlande och således kommunikativ (Goyke 2001: 147). Hundt (1995: 120f.) visar på ytterligare en funktion, eftersom han gör en skillnad mellan 'pengars' funktion som bytesmedel och som betalningsmedel.

För att 'pengar' skall kunna fylla sina funktioner, skall begreppet ha fyra egenskaper. Ett objekt som fyller krav på homogenitet, delbarhet, hållbarhet och sällsynthet har enligt Hundt (2006: 321) goda chanser att bli accepterat som 'pengar' i ett samhälle ("Wirtschaftsgemeinschaft"). Därtill krävs det att det ifrågavarande samhället accepterar objektet som 'pengar', d.v.s. begreppet är konventionellt (Hundt 2006: 322).

Teoretikerna ger både extensionella och intensionella definitioner på begreppet 'pengar'. Den viktigaste extensionella definitionen handlar om penningaggregat, pengarnas mängd. Det sägs existera tre olika penningmängder M1, M2 och M3. M1 täcker de kontanta pengar som kan användas som betalningsmedel i ett samfund, pengar som är direkt tillgängliga. M2 täcker M1 och därtill fordringar och terminskontrakt, där parterna har kommit överens om en överlåtelse av en viss egendom vid en viss tidpunkt

i en förhållandevis nära framtid (se Carlsson & Nygren 2004: 301). Penningmängden M2 kan tänkas ha en viss förmåga att bevara värde, fungera som en form av förmögenhet. M3 täcker de båda förstnämnda och därtill även besparingar av långfristigare art. M3 täcker även pengar som kan skapa förmögenhet, har förmåga att producera ränta. (Hundt 2006: 322f.)

De intensionella begreppsdefinitionerna på begreppet 'pengar' handlar i penningteorierna å ena sidan om pengarnas väsen och å andra sidan om pengarnas värde (Hundt 2006: 325.) Teorierna om pengarnas väsen är intresserade av begreppets semantiska kärna, d.v.s. av vad som gör pengar till pengar. Utgångspunkterna för de fem mest centrala teorierna är varierande. I varuteori utgår man ifrån att pengar fungerar som varor, och betonar pengarnas eget värde. Konventionsteoretiker fokuserar på pengarnas funktion som betalningsmedel, och menar att pengar är det som blir accepterat som pengar. De som betonar framför allt pengarnas funktionsvärde, ser pengarnas egenskap som bytesmedel som det mest centrala kännetecknet. Teckenteoretiker ser pengarnas funktion som måtenhet som den mest centrala egenskapen, medan likviditetsteoretiker gärna betonar pengarnas påverkan och pengarnas förmåga att bevara värde.

6 'Pengar' filosofiskt

Filosofen Georg Simmel definierar begreppet 'pengar' genom den dubbla roll som begreppet har (Flotow & Schmidt 2003: 59f.). Den dubbla rollen innebär att pengar å ena sidan **är** en relation. Pengar är ett tecken på (det relativa) bytesvärdet. Detta värde utgörs av ett förhållande mellan att en vara i förhållande till kvantiteten av alla varor är likställd med penningenheter för varan i relation till kvantiteten av alla pengar (ibid. 61). Å andra sidan **har** pengar en relation. Pengar är själva värdet, som fungerar som mått för de andra värdena (ibid. 60). Detta gör pengar till den faktor som skapar en kontinuitet i ekonomin (Flotow & Schmidt: 63, 64). Pengar används med andra ord inte bara för att prissätta en vara, utan även pengar själva har ett pris. Man kan inte bara köpa med pengar – man kan även köpa (och sälja) pengar (Goyke 2001: 148).

Utanför tiden fungerar pengar som tecken på relativt värde. Sociologen Georg Simmel kallar detta för pengarnas ”ideelle Stellung” (Flotow & Schmidt 2003: 65). Utanför tiden har pengar inget värde, de återspeglar bara bytesvärdet. Innanför tiden har pengar en praktisk funktion som absolut värde. Därför är pengar innanför tiden något värdefullt, eftersom de bär värde från en tidpunkt till en annan. (ibid. 64.)

Pengar är ett tecken både på det relativa och på det absoluta värdet. Pengar är även den upprätthållande kraften i de kontinuerliga bytesprocesserna. Pengar skapar kontinuiteten i ekonomin, eftersom de behåller sitt värde mellan köp och försäljning. (Flotow & Schmidt 2003: 62, 64) Detta gör pengar till en institution (ibid. 80), som är den viktigaste samhällsliga fiktionen för största delen av mänskligheten (ibid. 88). Av samma åsikt är Searle, som menar att det är fråga om kollektivt erkännande, acceptering och bekräftelse av en status som har tilldelats en funktion (Searle 1997: 54). ’Pengar’ kan likställas med en experimentell vetenskaplig konstruktion, såsom längd eller temperatur eller kraft i fysiken (Friedman & Schwartz via Hundt 2006: 320).

Simmel (Flotow & Schmidt 2003: 72) anser att pengar har vissa förtjänster för mänskligheten. ’Pengar’ möjliggör individualisering, ger en individ en möjlighet till oberoende av andra individer. Samtidigt skapar ’pengar’ nya typer av samfund, när individer inte är beroende av vissa bestämda personer eller grupper. Detta leder till en social utvidgning, när det bildas fler nya typer av sociala grupper. Utvecklingen bidrar till en centralisering, som möjliggör att pengarnas värde blir bestående, ett slags garanti för att pengarna behåller sitt värde.

7 Sammanfattning

I min artikel har jag närmast mig begreppet ’pengar’ ur språkets synvinkel, ur det allmänna och ur det fackliga vetandets synvinklar samt presenterat en filosofis tankar om begreppet ’pengar’. I min blivande doktorsavhandling är begreppet ’pengar’ mycket betydelsefullt, eftersom det utgör en måtenhet för värdering av alla referenter som finns i ett företags ägo vid en viss tidpunkt. Såsom jag har förklarat med hjälp av figur 1, anger

balansräkningens termer således inte ensamma tillräckligt med relevant information i en balansräkning, utan blir betydelsefulla tillsammans med den efterföljande siffran.

Frågan ”vad är ’pengar?’” är för en ekonom dock en liknande fråga som ”vad är en text?” för en lingvist – det är omöjligt att ge en uttömmande definition (Hundt 1995: 9). En universaldefinition på begreppet kunde dock lyda (någongting i stil med) ’pengar’= en fiktiv konventionaliserad institution, som används för kommunikation vid byte, betalning och mätning och som är en form av förmögenhet, och har en form som något som är hållbart, delbart, homogent och sällsynt. Searle menar att ’pengar’ är ett exempel på ett institutionellt faktum som vi skapar tillsammans utan att vi själva behöver vara medvetna om fenomenets ontologi (Searle 1997: 61). En vidare forskning kring begreppet ’pengar’ kan därför tänkas vara både vetenskapligt och praktiskt relevant.

Såsom analysen visar, är pengar framförallt betalningsmedel. *Svenskt språkbruk* (2003) menar dock att *allt inte går att köpa för pengar*. Kanske detta var den bakomliggande tanken när Sigmund Freud konstaterade:

“Happiness is the deferred fulfillment of a prehistoric wish. That is why wealth brings so little happiness; money is not an infantile wish.” (The Oxford book of money 1995:2)

Anmärkningar

¹ Idean att expandera triangelmodellen till en dubbel triangel har introducerats av Sowa (2000) och har diskuterats i den terminologiska litteraturen av Wright (2006).

Litteratur

- Carlsson, P. & A. Nygren (2004). *Ekonomiskt uppslagsbok*. Näsviken: Björn Lunden Information.
- Flotow, P. von & J. Schmidt (2003). Die Doppelrolle des Geldes bei Simmel und ihre Bedeutung für Ökonomie und Sociologie. I: *Georg Simmels Philosophie des Geldes. Aufsätze und Materialien* 58–87. Red. O. Rammstedt, unter Mitwirkung von Ch. Papilloud, N. Cantó i Milà & C. Rol. Suhrkamp Taschenbuch Wissenschaft 1584. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.
- Goyke, F. (2001). *Das Lexikon rund ums Geld. Was die Welt im Innersten zusammenhält – Ein universelles und allgemeinverständliches Nachschlagewerk*. Berlin: Lexikon Imprint Verlag.
- Hundt, M. (1995). *Modellbildung in der Wirtschaftssprache. Zur Geschichte der Institutionen- und Theoriefachsprachen der Wirtschaft*. Red. H. Henne, H. Sitta & H. E. Wiegand. Reihe Germanische Linguistik, 150. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Hundt, M. (2006). Das Ringen um den Geldbegriff. Begriffswandel und Methaphernkonstanz in historisch und zeitgenössischen Geldtheorien. I: *Semantische Kämpfe. Macht und Sprache in den Wissenschaften* 313–351. Red. E. Felber. Linguistik – Impulse & Tendenzen 19. Berlin: Walter de Gruyter.

- Kotsinas, U. (1998). *Norstedts svenska slangordbok*. Stockholm: Norstedts.
- Laurén, Ch., J. Myking & H. Picht (1997). *Terminologi som vetenskapsgren*. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsson, S. (2002). *Redovisningens normer och normbildare*. Lund: Studentlitteratur.
- The Oxford book of Money* (1995). Red. K. Jackson. Oxford, New York: Oxford University Press.
- The Penguin Dictionary of Economics* (2003). 7th edition. Red. G. Bannock, R. E. Baxter & E. Davis. London: Penguin Books.
- Searle, J. R. (1997). *Konstruktionen av den sociala verkligheten*. Göteborg: Daidalos.
- Sowa, J. F. (2000). Ontology, metadata and semiotics. [online] I: *Conceptual structures: Logical, linguistic and computational issues. Lecture notes in AI#1867*, 55–81. Red. B. Ganter & W. Mineau. Berlin: Springer-Verlag. [citerat 5.1.2007] Tillgänglig: <http://users.bestweb.net/~sowa/peirce/ontometa.htm>.
- Stora svenska ordboken* (1996). Utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet. Stockholm: Norstedts förlag AB.
- Svenskt språkbruk. Ordbok över konstruktioner och fraser* (2003). Utarbetad av Svenska språknämnden. Svenska språknämnden och Norstedts ordbok. Stockholm: Norstedts ordbok.
- Wright, S. E. (2006). From the semiotic triangle to the semantic web. I: *The theoretical foundations of terminology comparison between Eastern Europe and Western Countries. Proceedings of the colloquium held on 18 August 2003 in Surrey, Guilford, UK. Content and communication. Terminology, language resources and semantic interoperability, Band 3*, 69–99. Red. G. Budin, Ch. Laurén, H. Picht, N. Pilke, M. Rogers & B. Toft. Würzburg: Ergon Verlag.